

# De gevaarlijke hand

In deze lesbrief gaan we het hebben over de hand die u liever niet aan slag wilt laten komen, omdat die bijvoorbeeld door een honneur van u heen kan spelen. Dit speelt vooral een grote rol bij SA-contracten.

## 1. Voorbeeld

Bekijkt u de volgende OW handen:

|    |         |         |
|----|---------|---------|
| 1) | West    | Oost    |
|    | ♠ HB10  | ♠ 54    |
|    | ♥ VB109 | ♥ A76   |
|    | ♦ HB3   | ♦ AV109 |
|    | ♣ A76   | ♣ VB109 |

West is leider geworden in 3SA, waartegen noord start met ♠6.

Zuid speelt ♠7 bij en west wint de eerste slag met de ♠10.

De leider probeert een hartensnit. Helaas zit ♥H bij zuid. Deze wint de slag en speelt schoppen na, via de Boer voor de Vrouw van noord, die ♠A en nog twee vrije schoppen incasseert: één down.

|    |         |         |
|----|---------|---------|
| 2) | West    | Oost    |
|    | ♠ A32   | ♠ 54    |
|    | ♥ VB109 | ♥ A76   |
|    | ♦ HB3   | ♦ AV109 |
|    | ♣ A76   | ♣ VB109 |

Opnieuw is west leider in 3SA. Ditmaal begint noord met ♠H.

De (zelfde) leider neemt ♠A en denkt: "Die hartensnit lukt niet vandaag". Hij steekt over met ruiten en speelt ♣V voor. Helaas zit ♣H bij noord, die nog 4 schoppens maakt: wederom 1 down.

Heeft west alleen maar pech? De snits mislukken, de schoppens zitten 5-3.

Nee, west moet zich afvragen wie er aan slag mag komen en wie niet.

Oplossing 1): West heeft in schoppen nog de heer en de boer. Als hij daarmee 'op de achterhand zit', met andere woorden als noord die kleur inspeelt, maakt hij altijd nog een slag; hij mag tenslotte als laatste bijspelen. Zit hij echter in de tweede hand, met andere woorden als zuid die kleur inspeelt, dan gaan de Heer en de Boer verloren aan de Aas en de Vrouw als deze kaarten beide bij noord zitten.

Kortom, zuid is de *gevaarlijke hand* en noord is de *veilige hand*.

West telt 7 vaste slagen (♠10, ♥A, ♣A en vier ruitenslagen) en heeft er dus nog twee nodig. De hartenkleur kan die benodigde twee slagen opleveren (ook als de snit mislukt!!) en het zelfde geldt voor de klaverenkleur. Welke snit te nemen?

West moet zich afvragen wie er aan slag kan komen als er een snit mislukt (als de snit lukt, is er tenslotte geen vuiltje aan de lucht).

### 1.1. Welke snit mag mislukken?

De snit waarbij de veilige hand (noord) aan slag komt. West moet dus oversteken met ruiten naar de dummy en dan ♣V voorspelen; als zuid ♣H heeft gaat west niet van slag, als noord ♣H heeft zijn ♠HB beschermd.

Oplossing 2): West moet gaan tellen: als de schoppen 4-4 verdeeld zitten bij NZ kan 3SA niet down (na een mislukte snit zijn er dan slechts 3 schoppen op te rapen voor NZ). West moet dus aannemen dat de schoppen 5-3 zitten. Gezien de uitkomst lijkt het er op dat als de schoppen 5-3 zitten, noord er vijf heeft en zuid drie. Daarom moet west ♠A pas de derde ronde nemen.

De schoppen van zuid zijn dan op. Zuid is nu de veilige hand en noord de gevaarlijke hand (die heeft immers nog twee vrije schoppen over).

Nu is het antwoord op de vraag "Welke snit mag mislukken?": de hartensnit!

West speelt dus ♥V voor. Als noord ♥H heeft gaat west niet van slag, als zuid ♥H heeft, kan hij geen schoppen naspelen. Heeft zuid nog wel een schoppen, dan zat de kleur 4-4 verdeeld en is er niets aan de hand.

Merk op dat de OW handen, op de schoppens na, volstrekt identiek zijn. De schoppensituatie leidt echter in geval 1) tot de conclusie dat de klavensnit genomen moet worden, in geval 2) tot de conclusie dat de hartensnit genomen moet worden!!

In veel SA-contracten (soms ook in troefcontracten) is het zo dat de ene tegenstander u veel meer kwaad kan doen dan de ander. Als u zich daar rekenschap van geeft en er in uw speelplan rekening mee houdt, zal u dat veel slagen opleveren.

Zoals u in de twee voorgaande voorbeelden heeft kunnen zien is het nodig dat u zich een aantal vragen stelt en dat u aannamen doet, zoals:

- Hoeveel vaste slagen zijn er?
- Hoeveel slagen moeten er ontwikkeld worden?
- Hoeveel kleuren moeten er aangespeeld worden om aan het benodigde aantal slagen te komen? (met andere woorden hoe vaak moet je eventueel van slag)?
- Wie mag er wel en wie mag er niet aan slag komen?
- Hoe kan een kleur verdeeld zitten bij de tegenstanders? (Welk zitsel is zorgwekkend, welk zitsel niet?)
- Hoe zitten de honneurs verdeeld bij de tegenstander? (In 1) weet de leider, na de eerste slag, dat noord ♠AV heeft, omdat 'derde man' zuid, klein bijspeelde)
- Wie komt er aan slag na het nemen van een snit?

Een oefening:

3) U bent west

| West    | Oost    |
|---------|---------|
| ♠ H32   | ♠ V4    |
| ♥ VB109 | ♥ A76   |
| ♦ HB3   | ♦ AV109 |
| ♣ A76   | ♣ VB109 |

Het contract is 3SA door west en de uitkomst is ♠6. Hoe speelt u dit af?

Beantwoordt de vragen op pagina 2 en probeer zo volledig mogelijk te zijn in uw analyse.  
(Tip: slag 1 is zeer belangrijk!). We komen later terug op dit spel.

Soms ligt het probleem minder direct dan in de tot nu toe gegeven voorbeelden.

U hebt bijvoorbeeld een dubbele stop (Aas en Heer). Dan moet u vooruit kijken: de eerste keer van slag gaan is veilig, maar wie mag er bij de tweede keer van slag gaan niet aan slag komen?

In de acht oefenhanden zult u dit een aantal malen tegenkomen.

Aan het principe verandert echter niets. Als u zich de juiste vragen stelt, dient de oplossing zich 'vanzelf' aan.

Oplossing 3): Zoals we al aangaven is slag 1 belangrijk. Als u in dummy klein bijspeelt en zuid speelt bijvoorbeeld ♠10 (hoop er niet op dat zuid ♠A speelt, want NZ zitten er niet om u te helpen), die u neemt met de heer, dan bent u alle controle over de schoppenkleur kwijt! ♠V ligt immers nog sec in dummy.

Klein bijspelen op ♠10 van zuid helpt ook niet meer. Als noord een vijfkaart schoppen met de Aas heeft kan hij simpelweg de tweede schoppenronde duiken om de communicatie met zuid in stand te houden.

U moet dus ♠V bijspelen in slag 1. Er kunnen nu twee dingen gebeuren:

- Zuid neemt met ♠A en speelt schoppen na. U bevindt zich dan in het eerder beschreven voorbeeld 2 op bladzijde 1 (u pakt ♠H de derde ronde en neemt de hartensnit naar de veilige zuidhand toe)
- ♠V wint de slag. U bevindt zich dan in het eerder beschreven voorbeeld 1, eveneens op bladzijde 1 (u neemt de klaverensnit naar de veilige noordhand toe; ♠H zit dan beschermd, 'in de achterhand')

Een 'verspringende' gevaarlijke hand dus eigenlijk, afhankelijk van wat er gebeurt in slag 1!

## 2. Quiz

U bent steeds west.

Het handigst is om er een pak kaarten bij te pakken en de speelfiguren voor u op tafel te leggen, u kunt dan rustig alle varianten uitpuzzelen.

- 1) U hebt:                      West                                      Oost  
                 ♠ AB109                      tegenover                      ♠ H765

Kunt u regelen wie er wel en wie er niet aan slag kan komen als u deze kleur aanspeelt?

- 2) U hebt:                      West                                      Oost  
                 ♠ AV                                      tegenover                      ♠ 65

Maakt het u wat uit welke tegenstander deze kleur aanspeelt?

- 3) U hebt:                      West                                      Oost  
                 ♠ AB10                                      tegenover                      ♠ 654

Maakt het u wat uit welke tegenstander deze kleur aanspeelt?  
De eerste keer? De tweede keer?

- 4) U hebt:                      West                                      Oost  
                 ♠ V4                                      tegenover                      ♠ A3

Maakt het u wat uit welke tegenstander deze kleur aanspeelt?

- 5) U hebt:                      West                                      Oost  
                 ♠ AB                                      tegenover                      ♠ 1043?

Maakt het u wat uit welke tegenstander deze kleur aanspeelt?

- 6) U hebt:                      West                                      Oost  
                 ♠ B1054                                      tegenover                      ♠ 32

Maakt het u wat uit welke tegenstander deze kleur aanspeelt?

## 3. Antwoorden

- 1) U kunt zowel over noord als over zuid snijden: Aas en Boer na of 9 naar de Heer en terug naar de Boer. U kiest natuurlijk zodanig dat de gevaarlijke hand niet aan slag komt als de snit mislukt.
- 2) Als noord deze kleur aanspeelt, bent u onafhankelijk van de positie van de Heer.
- 3) Zowel de eerste als tweede keer is het beste voor u dat noord de kleur aanspeelt, want dan verliest u maar één slag; als zuid de kleur aanspeelt verliest u twee slagen als noord de heer en vrouw heeft.
- 4) Alleen als de tegenstander die de Heer heeft deze kleur aanspeelt, maakt u twee slagen.
- 5) Alleen als noord deze kleur aanspeelt, bent u verzekert van twee slagen.
- 6) Zelfs als noord deze kleur aanspeelt, bent u niet zeker van een slag (tenzij hij twee tophonneurs speelt). Het geeft echter betere kansen dan wanneer zuid de kleur aanvalt.

**Spel 1**  
**N/-**

|         |         |          |
|---------|---------|----------|
| ♠ A32   |         |          |
| ♥ VB109 |         |          |
| ♦ HV3   |         |          |
| ♣ A76   |         |          |
| ♠ 987   | N       | ♠ HVB106 |
| ♥ H53   | W       | ♥ 842    |
| ♦ 7654  | O       | ♦ 82     |
| ♣ 854   | Z       | ♣ H32    |
|         |         |          |
|         | ♠ 54    |          |
|         | ♥ A76   |          |
|         | ♦ AB109 |          |
|         | ♣ VB109 |          |

**Biedverloop:**

| West | Noord | Oost | Zuid |
|------|-------|------|------|
| -    | 1SA   | pas  | 3SA  |
| pas  | pas   | pas  |      |

Dit is voorbeeldhand 2 uit het theoriegedeelte.

Mocht oost in de praktijk 2♠ volgen (zeer gevaarlijk) dan kan zuid met 3♠ naar een schoppenstop vragen. Of gewoon 3SA gokken, natuurlijk: 'Partner opent toch zeker geen 1SA op tramkaartjes'.

**Spel 2**  
**O/NZ**

|         |          |         |
|---------|----------|---------|
| ♠ B97   |          |         |
| ♥ H54   |          |         |
| ♦ 8765  |          |         |
| ♣ 842   |          |         |
| ♠ V4    | N        | ♠ H32   |
| ♥ A76   | W        | ♥ VB109 |
| ♦ HB109 | O        | ♦ AV3   |
| ♣ VB109 | Z        | ♣ A76   |
|         |          |         |
|         | ♠ A10865 |         |
|         | ♥ 832    |         |
|         | ♦ 42     |         |
|         | ♣ H53    |         |

**Biedverloop:**

| West | Noord | Oost | Zuid |
|------|-------|------|------|
| -    | -     | 1SA  | pas  |
| 3SA  | pas   | pas  |      |

Zuid begint met een kleine schoppen. Dit spel is vrijwel hetzelfde als oefening 3 uit de theorie. De leider moet ♠V leggen en de klaverensnit nemen, waardoor ♠H beschermd blijft.

**Spel 3**  
**Z/OW**

|         |         |        |
|---------|---------|--------|
| ♠ 43    |         |        |
| ♥ HB102 |         |        |
| ♦ HV4   |         |        |
| ♣ A532  |         |        |
| ♠ AV965 | N       | ♠ 872  |
| ♥ 653   | W       | ♥ V987 |
| ♦ 105   | O       | ♦ 9876 |
| ♣ 764   | Z       | ♣ H8   |
|         |         |        |
|         | ♠ HB10  |        |
|         | ♥ A4    |        |
|         | ♦ AB32  |        |
|         | ♣ VB109 |        |

**Biedverloop:**

| West | Noord | Oost | Zuid |
|------|-------|------|------|
| -    | -     | -    | 1SA  |
| pas  | 2♣    | pas  | 2♦   |
| pas  | 3SA   | pas  | pas  |
| pas  |       |      |      |

Na de uitkomst van een kleine schoppen, voor ♠10, is oost de gevaarlijke hand die door het resterende schoppenbezit van de leider kan spelen. Zuid telt acht vaste slagen en kan er 100% veilig een negende bij halen door harten over oost te snijden: oversteken naar ♦H en ♥B door laten lopen. Onafhankelijk van de positie van ♥V wordt er nu op veilige wijze een slag ontwikkeld (de snit mag mislukken!).

**Spel 4**  
**W/Allen**

|         |         |         |
|---------|---------|---------|
| ♠ B9762 |         |         |
| ♥ A1094 |         |         |
| ♦ 65    |         |         |
| ♣ 73    |         |         |
| ♠ AH3   | N       | ♠ 85    |
| ♥ HVB5  | W       | ♥ 762   |
| ♦ V74   | O       | ♦ AB109 |
| ♣ AH4   | Z       | ♣ B652  |
|         |         |         |
|         | ♠ V104  |         |
|         | ♥ 83    |         |
|         | ♦ H832  |         |
|         | ♣ V1098 |         |

**Biedverloop:**

| West | Noord | Oost | Zuid |
|------|-------|------|------|
| 2SA  | pas   | 3SA  | pas  |
| pas  | pas   |      |      |

Een lastig spel. Noord komt uit met een kleine schoppen. Als ♦H goed zit is er geen vuiltje aan de lucht. Zit ♦H echter mis, dan moet de leider tweemaal van slag (in harten en in ruiten) om aan voldoende slagen te komen. De schoppenkleur wordt dan een probleem als deze 5-3 zit. Daarom moet eerst de entree van de uitkomer (de hand met de lange schoppen) er uit gespeeld worden (♥A).

Dus: schoppenuitkomst gepakt, ♥H na (als noord niet neemt ♥V na), de nagespeelde schoppen gedoken, de derde schoppenronde gepakt en dan pas de ruitensnit naar de veilige hand.

**Spel 5**  
**N/NZ**

|         |          |          |
|---------|----------|----------|
| ♠ AH43  |          |          |
| ♥ AH3   |          |          |
| ♦ HB    |          |          |
| ♣ VB85  |          |          |
| ♠ V1096 | N        | ♠ B7     |
| ♥ 865   | W O      | ♥ VB1092 |
| ♦ 9876  | Z        | ♦ A543   |
| ♣ H3    |          | ♣ 74     |
|         | ♠ 852    |          |
|         | ♥ 74     |          |
|         | ♦ V102   |          |
|         | ♣ A10962 |          |

**Biedverloop:**

| West | Noord | Oost | Zuid |
|------|-------|------|------|
| -    | 2SA   | pas  | 3SA  |
| pas  | pas   | pas  |      |

Uitkomst ♥V. Als noord begint met de klaverensnit en ♣H zit verkeerd speelt west harten na. Is oost nu met een vijfkaart harten begonnen en heeft hij ♦A erbij, dan is noord nu kansloos geworden. Dus: ♥A nemen en ♦H naspelen. Oost neemt en vervolgt harten. Deze ophouden, de derde hartenronde nemen en dan de klaversnit naar de veilige westhand. NB. Als oost ♦H duikt overschakelen op klaveren! Eén ruitenslag is voldoende!

**Spel 6**  
**O/OW**

|         |         |         |
|---------|---------|---------|
| ♠ V54   |         |         |
| ♥ V1054 |         |         |
| ♦ VB106 |         |         |
| ♣ 62    |         |         |
| ♠ A1093 | N       | ♠ HB876 |
| ♥ H8    | W O     | ♥ AB    |
| ♦ 732   | Z       | ♦ H54   |
| ♣ AHB7  |         | ♣ V53   |
|         | ♠ 2     |         |
|         | ♥ 97632 |         |
|         | ♦ A98   |         |
|         | ♣ 10984 |         |

**Biedverloop:**

| West | Noord | Oost | Zuid |
|------|-------|------|------|
| -    | -     | 1♠   | pas  |
| 2♣   | pas   | 2SA  | pas  |
| 4♠   | pas   | pas  | pas  |

West begint met 2♣ (voor ineens 4♠ is de hand te mooi). Na 2SA zijn alle slemaspiraties verdwenen. Oost moet voorzichtig zijn: er zijn slagen genoeg en er kan een ruitentje weg op de vierde klaveren. Er is echter een gevaar: als noord aan slag komt voordat de vierde klaveren benut is staat ♦H op de tocht. Oost is best bereid een troefslag te verliezen als het maar niet aan noord is! Dus: ♠A en daarna de schoppensnit naar de veilige zuidhand. Noord komt zo nooit aan slag om door de ruiten heen te spelen.

**Spel 7**  
**Z/Allen**

|         |         |         |
|---------|---------|---------|
| ♠ B53   |         |         |
| ♥ A743  |         |         |
| ♦ 92    |         |         |
| ♣ AB108 |         |         |
| ♠ HV109 | N       | ♠ 8764  |
| ♥ 862   | W O     | ♥ 10    |
| ♦ A863  | Z       | ♦ VB10  |
| ♣ 76    |         | ♣ H5432 |
|         | ♠ A2    |         |
|         | ♥ HVB95 |         |
|         | ♦ H754  |         |
|         | ♣ V9    |         |

**Biedverloop:**

| West | Noord | Oost | Zuid |
|------|-------|------|------|
| -    | -     | -    | 1♥   |
| pas  | 3♥    | pas  | 4♥   |
| pas  | pas   | pas  |      |

West komt uit met ♠H die zuid direct neemt. Als zuid de klaverensnit neemt en deze mislukt, dan is ruitennaspel fataal als west ♦A heeft. Er is een speelwijze, waarbij oost niet aan slag kan komen: ♠H voor ♠A, driemaal troef (laat een hoge harten in dummy liggen) en ♠2 na. West neemt ♠V en vervolgt ♠6. Nu ♣A nemen, op ♠B gaat nu ♣V weg. Vervolgens ♠B uit dummy voorspelen en door laten lopen naar west (de veilige hand).

**Spel 8**  
**W/-**

|          |         |        |
|----------|---------|--------|
| ♠ V94    |         |        |
| ♥ VB1097 |         |        |
| ♦ H103   |         |        |
| ♣ 64     |         |        |
| ♠ A65    | N       | ♠ H83  |
| ♥ AH     | W O     | ♥ 6432 |
| ♦ A742   | Z       | ♦ VB   |
| ♣ 10953  |         | ♣ AVB2 |
|          | ♠ B1072 |        |
|          | ♥ 85    |        |
|          | ♦ 9865  |        |
|          | ♣ H87   |        |

**Biedverloop:**

| West | Noord | Oost | Zuid |
|------|-------|------|------|
| 1SA  | pas   | 2♣   | pas  |
| 2♦   | pas   | 3SA  | pas  |
| pas  | pas   |      |      |

Uitkomst ♥V. West telt zes slagen. De klaverenkleur levert twee extra slagen op als ♣H verkeerd zit. Zuid speelt echter de hartenstop weg als hij aan slag is met ♣H. Daarna de ruitensnit naar noord toe is dodelijk als noord ♦H met nog drie vrije harten heeft.

De juiste redenering is: als de harten 4-3 zitten is er niets aan de hand, zitten de harten 5-2 dan moet eerst de (mogelijke) entree van noord er uit. Dus in slag twee: een kleine ruiten uit de hand. Pas daarna de klaverensnit naar de (dan) veilige zuidhand.